

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Tartalom

- VERITAS-est
- Hírek
- Olvasnivaló
- *„A Szovjetunió fegyveres inváziót készít elő Románia ellen”. Az 1989. decemberi romániai forradalom a Moszkvai Magyar Nagykövetség egyik rejtjeltávirata tükrében*
- *Miért volt szükség Horthy Miklós kormányzói jogköreinek bővítésére a két világháború között?*
- *Az 1956-os forradalom a l'Unità Budapesten tartózkodó tudósítójának a szemével*
- Cikkajánló
- Adatkezelési tájékoztató

VERITAS-est

Az „ismeretlen” Grünwald Béla és a szlovák–magyar viszony dualizmuskori átalakulása

Január 10-én, kedden 18 órakor rendezzük a VERITAS-estek sorozat hetvenhatodik vitáját *Az „ismeretlen” Grünwald Béla és a szlovák-magyar viszony dualizmus kori átalakulása* címmel. A témát **Hermann Róbert** kutatócsoport-vezető moderálása mellett **Demmel József**, a Nemzeti Közszerológati Egyetem, Eötvös József Kutatóközpont, Közép-Európa Intézet tudományos munkatársa és **Lajtai László**, a Nemzeti Közszerológati Egyetem, Eötvös József Kutatóközpont, Molnár Tamás Kutatóintézet tudományos munkatársa tárgyalják meg.

Kép: Wikipédia / Vasárnapi Ujság

[Tovább a linkre](#)

Hírek

A Prima Prímissima Alapítvány kuratóriuma és szakmai testülete, valamint a Vállalkozók Országos Szövetsége elnöksége szavazata alapján a magyar tudomány kategóriában **Szakály Sándor** nyerte el az idei Prima Díjat.

Olvasnivaló

KÜLÜGYMINISZTERIUM TŰK	
VISSZAMINÓSIÉVÉ	
Dátuma: 93. 12. 22.	Alírás:
Megjegyzés:	

KÜM Távközlési Osztály Rejtje. Távirat Szigorúan Titkos !

Nagykövetség Moszkva	Azonosító: MOW00983	Érkezett: 89. 12. 22. 17:49	Készítette: Fi.
			Ellenőrizte: Gw

INTÉZKEDÉS TITKOS SZIGORÚAN TITKOS

T. Rt. dátuma: 89-12-28

Rt. szám: 004692

Ugyirat		Melléklet	
pld. sz.	lapsz.	db. sz.	lapsz.
1	2	-	-

Kérem titkari!

Érvényes visszavondig

15023

Tárgy: I. Aboimov tájékoztatása a román helyzetről.

Azonnal !

41,43

I. Aboimov, szovjet külügyminiszter-helyettes a mai napon 15.30-kor csak a magyar nagykövetség részére az alábbi tájékoztatást adta:

A Népi Küldöttek Kongresszusán ma reggel elfogadott nyilatkozat kifejezi a Szovjetunió aggodalmát az emberi jogok Románia által történt megsértése kapcsán. Tegnapig a Szovjetunió nagyon kevés információval rendelkezett a Romániában kialakult helyzetről. A moszkvai román nagykövet nem mondott semmi érdemlegeset és a Szovjetunió bukaresti ideiglenes ügyvivője ugyancsak keveset jelentett a Temesvárott történekről. A félhivatalos értesülések csak arra voltak elegendők, hogy a szovjet tömegtájékoztatási eszközök a korábinál szélesebb körben törekedtek megvilágítani a romániai helyzetet. A tegnapi esti órák óta megváltozott a helyzet, mert a bukaresti események alakulását már a szovjet nagykövetség is figyelemmel tudta kísérni és arról rendszeresen tájékoztatta a Külügyminisztériumot.

December 20-án Ceausescu fogadta a Szovjetunió ideiglenes ügyvivőjét és kifejezte rosszallását Sevardenadze Brüsszelben tett kijelentései miatt. (A szovjet külügyminiszter Brüsszelben sajnálatosnak nevezte a temesvári vérengzést). Ceausescu továbbá kijelentette a szovjet ügyvivőnek, hogy megítélése szerint a Temesvárott történtek a VSz-országok előre kitervelt közös akciója volt. Ceausescu követelte, hogy a szovjet vezetés állítsa le a VSz-tagországok románia-ellenes támadásait. Ezt követően a román külügyminiszter fogadta az NDK, Lengyelország, Csehszlovákia és Bulgária nagykövetét. Közölte velük, hogy Romániának bizonyítékai vannak arra vonatkozóan, hogy a Szovjetunió fegyveres inváziót készít elő Románia ellen. Szovjet részről úgy tudják, hogy a külügyminiszter fogadta a Magyar Köztársaság nagykövetségének ideiglenes ügyvivőjét is, akinek hasonló szellemben nyilatkozott.

Ezek után Románia moszkvai nagykövetét berendelték a Szovjetunió külügyminisztériumába és határozottan visszautasították a minden alapot nélkülöző román vádakát. Szovjet részről különösen nehezményezték a szovjet fegyveres beavatkozás tervét állító román koholmányokat. A román nagykövettel közölték nyomatékosan, hogy a szovjet embereket rendkívüli mértékben aggasztják a Romániában történekek.

A Szovjetunió külügyminisztériuma utasítást adott az ENSZ képviselőtársaságának, hogy lépjen fel a Biztonsági Tanács összehívása ellen. Aboimov ezt az utasítást az alábbiakkal magyarázta: a Szovjetunió nem óhajt precedenst teremteni, hogy a BT egy

./.

Magyar Országos Levéltár

„A Szovjetunió fegyveres inváziót készít elő Románia ellen”. Az 1989. decemberi romániai forradalom a Moszkvai Magyar Nagykövetség egyik rejtjeltávirata tükrében

Jelen írás keretében a Tisztelt Olvasó a Moszkvai Magyar Nagykövetség egyik 1989. december 22-én kelt rejtjeltáviratát ismerheti meg, amelyet az 1989. decemberi romániai forradalom közelgő 33. évfordulója apropóján teszünk közzé. (Jelzete: MNL OL, XIX-J-1-j, 1989/83. doboz, 4692/1989. sz.) Ebből a dokumentumból leszűrhetők a korabeli kétpólusú világrend egyik nagyhatalma, a Szovjetunió politikai vezetésének az eseményekkel kapcsolatos reflexiói. Az irat legnagyobb tanulsága talán az, hogy a Kreml urai a gorbacsovi reformok (a peresztrojka és glasznosztj) által keltett földrengésszerű nemzetközi változások kontextusában, illetve a Szovjetunióra rendkívül súlyos tehertételként nehezedő politikai, társadalmi, gazdasági és etnikai konfliktusok által béklyóba kötve, 1989–1990 fordulójára tudomásul vették a kelet-európai régió államainak demokratikus átalakulását/átalakítását, igaz, még ezzel együtt is úgy vélték, hogy megőrizhető a térség feletti szovjet dominancia.

Kép: Magyar Országos Levéltár

[Seres Attila teljes cikke itt olvasható el](#)

Miért volt szükség Horthy Miklós kormányzói jogköreinek bővítésére a két világháború között?

Az 1945 utáni történetírás narratívája szerint a két világháború közti Magyarországon a jogalkotó a kormányzói jogkörök bővítésével valójában egy diktatórikus rendszert akart bevezetni. Mivel ez a tudományos álláspont a rendszerváltást követően tarthatatlanná vált, joggal merül fel a kérdés, miért volt szükség Horthy Miklós államfői hatáskörének időről-időre történő módosítására?

Kép: Wikipédia/Cserlajos

[Drócsa Izabella teljes cikke itt olvasható el](#)

Il dibattito alla Camera
sul Poligrafico dello Stato

In seconda pagina il nostro resoconto

l'Unità

ORGANO DEL PARTITO COMUNISTA ITALIANO

ANNO XXXIII (Nuova Serie) - N. 293

MERCOLEDÌ 24 OTTOBRE 1956

GRAVE TENTATIVO REAZIONARIO DI DISTORCERE IL PROCESSO DI DEMOCRATIZZAZIONE

Scontri nelle vie di Budapest provocati da gruppi armati di contro-rivoluzionari

Attacchi alla sede della radio - Si lamentano vittime - Tentativo di interrompere un comizio di Nagy davanti al Parlamento - Radiodiscorso di Geroe - Il CC del Partito dei lavoratori convocato in seduta straordinaria

NOSTRO SERVIZIO PARTICOLARE, eccetto, si sono dirette verso, strazione, si sono verificati il 20 Geroe — una democrazia, (tornavano alla carica, si mo- ed hanno abbattuto una gran-
la grande piazza intitolata al- primi tentativi di provocazio- socialista e non una demo- padronavano della camionetta, de della Russia, posta ad in-
BUDAPEST, 24 (mattina) l'urto polacco Bern, e verso nei tentativi ancora cattivi, (erazi borghese. In seguito alla rinescitavano e quindi lothiane la sede delle organiz-
— Gravi disordini si sono ve- lo, nuovo, delati. Le, uomini, consistenti — anzitutto festività, da notte, dei spa- l'uscendavano. L'azione, con l'Unità, 24 ottobre 1956

Az 1956-os forradalom a l'Unità Budapesten tartózkodó tudósítóinak a szemével

Olaszországot mélyen megrázta a magyarok szabadság- és függetlenségi törekvésének eltiprása, és hatalmas tiltakozási hullámot váltott ki az Olasz Kommunista Párt (OKP) forradalommal szembeni állásfoglalása, az a rágalomhadjárat, amely az olasz kommunista sajtó hasábjain a magyar forradalomról napvilágot látott. Az olasz politikai pártok közül egyedül a kommunisták minősítették az antisztálinista felkelést ellenforradalomnak, szükségesnek és jogosnak tartva vérbe fojtását. A Palmiro Togliatti vezette párt Moszkvához hű álláspontja nemcsak azt eredményezte, hogy a szocialisták megszakították a kommunista párttal való együttműködést, hanem az OKP-ben is mély válságot idézett elő. A kommunista párttagság egy részének tiltakozását és pártból való kilépését vonta maga után.

Kép: A l'Unità 1956. október 24-i száma (római kiadás) címlapjának részlete

[Farkas Judit teljes cikke itt olvasható el](#)

Cikkajánló

Az ördög cimborái

A farkasín-vetés mint a tolvaj felkutatását szolgáló mágikus eljárás a magyarországi boszorkányperekben címmel olvasható **Kocsis Annamária** kolléganőnk tanulmánya a Napi Történelmi Forrásban.

[Tovább az írásra](#)

Az Eörsi-féle sci-fi-jelenség

Kiss Dávid az ÉS LXVI. évfolyam, 49. szám Visszhang rovatában közölt cikkét az Eörsi-féle sci-fi-jelenség címmel olvashatják.

[Kiss Dávid írása](#)

Egy „centenárium apropóján”

A *Regióban* **Orosz László** A „civitas fidelissima”, mely „[...] nyelvi és faji különbség nélkül az ezeréves magyar államhoz való tántoríthatatlan hűségéről tett bizonyosságot.” címmel közölt recenziót **Ujváry Gábor** „Hűség városa, légy hű öre önmagadnak.” *Nyugat Magyarország 1918–1921 közötti sorsa és a soproni népszavazáshoz vezető út* című kötetéről.

[Tovább az írásra](#)

Tisztelettel:

VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár

Az új Adatkezelési Tájékoztatónkat [ITT TUDJA ELOLVASNI](#):

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár kizárólag a saját rendezvényeivel és programjaival kapcsolatos meghívók és értesítők küldésére használta fel eddig az Ön személyes adatait (név és e-mail cím), azokat harmadik félnek nem adja át a jövőben sem. Ha nem ért egyet az Ön személyes adatainak (név, e-mail cím) további kezelésével, és a jövőben nem szeretne hírlevél formájában értesülni a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár legújabb híreiről, rendezvényeiről és programjairól, akkor kérjük, hogy jelezze ezt az info@veritas.gov.hu címen! Ebben az esetben véglegesen és helyreállíthatatlanul töröljük Önt az adatbázisunkból. Ha az adatkezeléssel kapcsolatban bármilyen kérdése vagy észrevétele van, akkor forduljon hozzánk az info@veritas.gov.hu e-mail címen.

Bízunk benne, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét.

Nem szeretne több hírlevelet kapni? [Ide kattintva iratkozhat le.](#)